

Joana Biarnés, una tardor alegre

Els darrers anys de la fotògrafa són el nucli de l'exposició del Palau Robert

*Joana Biarnés repassa el material d'edició del llibre *Disparant amb el cor*. Terrassa, Febrer 2017.*

Heidegger va escriure que la proximitat és el que més lluny li queda a l'home: hi ha algú que ens sigui realment pròxim? Podem conèixer realment les persones que ens envolten? Si això fos possible, ho seria amb una condició: que hi hagués una intimitat compartida entre la persona que coneix i la persona coneguda.

Si la intimitat pot ser cosa de dos, devia ser una cosa així el que van compartir les fotògrafes Joana Biarnés i Imma Cortés. Una intimitat tan fructífera com la seva és el que ara permet que surtin a la llum les fotos que Cortés va fer de Biarnés, la primera dona fotoperiodista d'Espanya. Concretament, són fotos de quan Biarnés ja tenia vuitanta anys i estava vivint un moment dolç, d'una dolçor tardoral; parlant amb Andreu Buenafuente a *Late Motiv* (<https://www.youtube.com/watch?v=dbZKKGgjf2Q>), el va descriure dient que "mai hauria pogut imaginar que podia passar això". Biarnés s'havia dedicat al fotoperiodisme durant trenta anys, però, a la dècada dels vuitanta, el sensacionalisme que començava a imposar-se en els mitjans de comunicació la va fer abandonar la seva càmera, desanimada. Més endavant, ja en la vellesa, veuria com noves generacions de fotògrafs insistirien a recuperar la seva obra i reivindicar-la com un precedent digne de la seva feina.

El dia que Buenafuente la va entrevistar, Cortés li va fer algunes de les seves fotos. En una, hi apareix asseguda en una butaca ampla, amb un posat d'Abraham Lincoln, petri i divertit alhora. «A la Joana li entrava un pànic escènic que, després, quan sortia en públic, desapareixia; aconseguia guanyar-se el públic sempre», comentava Cortés en la presentació de *Viatge a un arxiu* (<http://palaurobert.gencat.cat/ca/exposicions/sala4/2019/ViatgeArxiuBiarnes/index.html>), l'exposició que el Palau Robert dedica a 130 fotos que van resultar de l'amistat entre aquestes dues dones captivades per la màgia de l'objectiu. Però la visita a Buenafuente no va ser l'única ocasió en què es deixava veure públicament. També és destacable la seva presència al programa *El sopar* (<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/el-sopar/tenir-vocacio/video/5658203/>), de TV3, o la seva aparició en un reportatge per a *El País Semanal* (https://elpais.com/elpais/2018/12/27/eps/1545934062_163712.html) en què Chema Conesa la va fotografiar amb Leopoldo Pomés o Colita, entre d'altres.

Preparant la Joana per a la gravació del programa El Sopar de TV3. Barcelona, Febrer 2017.

Però com es van conèixer Biarnés i Cortés? «Vaig conèixer la Joana l'any 2014, però per un tema que no està vinculat amb la fotografia: la conec perquè el seu marit i el meu marit compartien gimnàs. Jo soc de Terrassa. El meu marit, el 2012, m'explicava que coneixia un francès que era periodista; la seva dona era cuinera però, també, com jo, era fotògrafa, per una raó que quedava així com desfigurada. Després de dos anys de sentir parlar d'ella, vaig dir de convidar-los a dinar. Aquell va ser el moment que vaig conèixer la Joana, que va entrar a casa meua dient: "Hola, estimada!"» Va ser així com Cortés va decidir implicar-se en l'exposició sobre Biarnés que Chema Conesa estava preparant, *A contracorriente*. "Jo fotografiava el meu entorn. Va arribar el moment que vaig veure que allò era una oportunitat excepcional. Jo estava allà i no només estava allà sinó que la Joana em va deixar ser còmplice de tot això."

Joana Biarnés i el seu marit Jean Michel Bamberger segueixen les xarxes després d'assistir al programa Late Motiv. Juny 2018.

El blanc i negre amb què Cortés retrata Biarnés, lluny de donar-nos una sensació nostàlgica de temps passat, sembla il·luminar la bellesa del dia a dia. La quotidianitat d'una dona per a qui la fotografia va ser la manera que el seu pare se sentís orgullós d'ella, però, tanmateix, per a qui aquest mitjà va suposar la porta d'entrada a mons d'allò més diversos: Raphael, Carmen Sevilla, Polanski, Salvador Dalí... La pregunta, més que qui va ser fotografiat per Biarnés, seria qui no ho va ser. El seu rostre, a la vuitantena i a través de la lent de Cortés, conserva la frescor i franquesa que probablement va fer possible que tots aquells artistes famosos confiessin en ella.

Comença una jornada de treball amb la Joana. Terrassa, Octubre, 2016.

"Jo tinc tres passions", deia la Joana al programa *El sopar*, "la fotografia, el meu marit i la cuina." Sí, després de dedicar-se durant trenta anys a la fotografia, en va dedicar vint més al món de la cuina -obrint el restaurant Cana Joana a Eivissa-, seria deliciós imaginar que la resta els va dirigir a l'amor, a la cura dels altres i del món que havia creat a força de disparar fotos. Algunes de les imatges de Cortés semblen confirmar aquesta hipòtesi, mostrant una Biarnés entregada al treball de revisió de la seva pròpia obra.

Preparant la biografia del llibre Disparant amb el cor amb el periodista Jordi Rovira

L'exposició es clou amb un fragment del document *Joana Biarnés, una entre tots* (<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/sense-ficcio/joana-biarnes-una-entre-tots/video/5599927/>), que va ser clau en la recuperació del seu treball. Hi veiem com d'espontània -i no per això menys rigorosa- va ser l'arribada de Biarnés al món de la fotografia, a través del seu pare. Anècdotes com la de com va aconseguir fotografiar els Beatles en la seva intimitat -colant-se pel muntacàrregues de l'hotel on s'allotjaven- fan evidents l'astúcia i vivacitat que la van caracteritzar i que no són absents dels instants que, des de l'admiració i la discreció, Cortés va atrapar amb la seva càmera.

Joana Biarnés repassa les galerades del llibre Disparant amb el cor

Viatge a un arxiu. Crònica fotogràfica de la descoberta de Joana Biarnés 2015-2019
(<http://palaurobert.gencat.cat/es/exposicions/sala4/2019/ViatgeArxiuBiarnes/>)

Fins al 29 de desembre de 2019 al Palau Robert.

A través de 130 fotografies d'Imma Cortés, fotògrafa i investigadora de l'Arxiu Joana Biarnés, l'exposició explica com la primera dona fotoperiodista de l'Estat va gaudir del reconeixement públic els seus darrers anys de vida.

Joana Biarnés durant una signatura de llibres durant la setmana de Sant Jordi. Terrassa. Abril, 2018